

List »La Rocca« br. 18, 1961. donosi na str. 14-15 vrlo zanimljivo i aktuelno pitanje jedne pobožne duše koja se tuži da joj zajedničko i glasno moljenje na Misi — što ga je uveo župnik — smeta sabranosti, pobožnosti i privatnom moljenju. Evo kako joj u tom listu odgovara član Svetog Zbora Obreda o. F. Antonelli:

Treba prije svega istaknuti da župnik koji je uveo za svoje vjernike glasnu, zajedničku molitvu preko Mise ne čini ništa drugo nego sprovodi u djelo propise i savjete Svete Stolice, a posebno propise i savjete koji se nalaze u opširnoj Uputi Sv. Zbora Odreda o sv. glazbi i sv. liturgiji od 3. IX 1958, koja je ujedno zadnji liturgijski dokumenat što ga je izdao Pijo XII. Tu bi uputu trebali poznavati svi vjernici.

Liturgijska je pobožnost po svojoj naravi zajednička, jer je to javno štovanje što ga vjernici iskazuju Bogu. A između svih liturgijskih čina Misa je ne samo najuzvišeniji, nego — ako se tako smije reći — i zajednički čin u najpotpunijem smislu.

Doista je misno bogoslužje prikladnije nego bilo koji drugi čin da kršćanski puk uoči da sačinjava svetu, hijerarhijsku zajednicu sa svećenikom koji mu predsjeda, sa svetim službenicima koji obavljaju pojedine uloge, sa obitelji krštenih koji su pozvani da u sv. Misi aktivno sudjeluju i koji nikada ne bi smjeli biti obični gledaoci.

Kad svećenik na pr. pozdravlja vjernike sa »Dominus vobiscum — Gospodin s vama« nema smisla da vjernici šute i da samo ministrant mjesto njih odgovori: »Et cum spiritu tuo«. Još više! Sveti tekstovi Poslanice i Evandjelja čitaju se za vjernike pa nema smisla da oni, mjesto da slušaju i primaju u svoje srce sjeme Božje riječi, ostaju zauzeti nekim sasvim drugim poslom, pa bio on i svet kao što je razmišljanje, molitva, ružarij. Kad svećenik na početku velike zahvalne molitve — Kanona pozivlje vjernike da uzdignu svoje srce prema nebu — Sursum corda i da se sjedinje s njim u velikoj zahvalnoj molitvi: »Gratias agamus Domino Deo nostro«, odveć je žalosno što vjernicie ne uviđaju da su sveti puk koji je pozvan da svečano odgovori: »Dignum et iustum est — Dostojno je i pravedno.«

Dakle, korisno je to ponoviti, u Misi vjernik nije obični gledalac nego sudionik. On mora biti svijesni sudionik koji aktivno učestvuje u organskom odvijanju cijele liturgijske radnje: sjedi, ustaje, kleči, odgovara svećeniku, pjeva, moli i to uvijek s drugim vjernicima kojima sačinjava jedinstvo svete zajednice, jedinstvo koje svoj sakramentalni izražaj nalazi u sv. Pričesti.

U staro kršćansko doba i u ranom srednjem vijeku ovo zajedničko sudjelovanje kod Mise bilo je sasvim prirodna stvar, pa je tako Misa bila škola, i to jedina prava škola kršćanskog života. U ovoj školi uzgojile su se generacije mučeničkog doba, u njoj su se uzgojili barbarski narodi, koji su postali novi kršćanski narodi.

Nažalost, sticajem okolnosti o kojima ovdje ne mislim govoriti i postepenim opadanjem liturgijskog života došlo se dotle, da je povezanost vjernika s oltarom potpuno oslabila. Latinski jezik koga narod nije više razumio, prestanak prinošenja kruha i vina sa strane vjernika, činjenica da je pjevački zbor preuzeo pjevanje dijelova što spadaju na vjernike, sve je to bilo uzrok da kršćanski puk nije više razumio ni liturgijskih obrazaca ni obreda. Došlo je do toga da vjernici kod Mise prisustvuju samo materijalnom nazočnosti, često rastreseno i dosadno ili u najboljem slučaju zauzeti svim drugim osim sudjelovanjem u euharistijskoj Žrtvi.

Spasonosna liturgijska obnova što ju je započeo sv. Pijo X a nastavili pape poslije njega nastoji da vjernici kod Mise sudjeluju aktivno i zajednički. Spor je to i težak posao. Ima mnogo svećenika koji ulažu sav trud da u njihovim crkvama nedjeljom vjernici vidljivo pokažu da sačinjavaju pravu, svetu, povezanu i svijesnu zajednicu.

Svi koji imaju sličan problem kao i ova pobožna duša, neka se uznastoje dobro služiti Misalom i neka pažljivo slušaju smjernice svoga župnika. Siguran sam da će, pošto svladaju početne neugodnosti, s veseljem opaziti da su doživjeli veliko otkriće, otkriće da se osjećaju živi dio onog »plebs sancta« (svetog puka), koji zajedno sa »servi tui« (slugama tvojim) t. j. klerom sačinjava Božju obitelj, Crkvu.

Službeni list hvarske biskupije u posljednjem broju prošle godine donosi uzornu odredbu nadbiskupa **M. Pušića o crkvenom pjevanju:**

Sv. Zbor Obreda 3. IX 1958. izdao je »Uputu o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«. Ta »Uputa« stvarno je zakonik za svetu glazbu, i moramo nastojati svim silama, da je provedemo u život.

Na čitavom području naše biskupije do pred nedugo vremena postojalo je upravo onakovo crkveno pjevanje, kakvog ga traži Sv. Zbor Obreda u toj svojoj »Uputi«. Za vrijeme svete Mise pjevači su u koru pjevali dijelove Proprija Mise; uz sudjelovanje vjernika (u mnogim slučajevima pjevala je čitava crkva) pjevali su misu prema blagdanu i liturgijskom vremenu. Nije bio rijedak slučaj, da se u pojedinoj župi pjevala pučka koralna misa posebna za blagdane, posebna za Gospine svetkovine, za nedjelje, za Došašće i Korizmu i za ferijalne dane. I nedjeljom i blagdanom pjevači i puk pjevali su Večernju. Svaki obred u crkvenoj godini imao je svoje pučko-koralne melodije, i to već stotinama godina. Tom starom pjevanju, baziranom na koralnim melodijama, kroz stoljeća vjerni puk dao je svoj pečat. Zbog toga je postalo ne samo vjersko, nego i pravo umjetničko blago naše starodrevne biskupije.

U zadnje vrijeme neki su počeli pjevače u koru zamjenjivati sa mješovitim ili čak samim ženskim zborovima, a stare koralne napjeve liturgijskih tekstova kojekakvim bezvrijednim modernim misama, ili čak pjesmicama bez ikakove liturgijske i umjetničke vrijednosti.

Da se tim slabim tendencijama stane na put, i starom pučko-koralnom pjevaju vrati stari sjaj; da puk opet svojim pjevanjem može sudjelovati u svetim liturgijskim činima, kako to izričito traži Crkva, osobito zadnji pape, a sada je to kodificirano u gore spomenutoj »Uputi«, određuje se slijedeće:

1. Pjevače »schola cantorum«, treba stalno pomlađivati novim pjevačima. Najbolje će biti, da se novi pjevači izabiru iz redova ministranata. Potrebno je, da dušobrižnici posvete osobitu brigu dobroj izobrazbi tih pjevača, u duhu autoritativnih odredaba Sv. Stolice, sadržanih u »Uputi o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«. Ta »schola cantorum« neka pjeva za vrijeme svetih obreda, a treba nastojati, da puk svojim pjevanjeme sudjeluje s njima.

2. Treba njegovati stare pučke koralne mise i ostale koralne napjeve i po mogućnosti što prije ukloniti nove napjeve, koji nijesu u duhu crkvenih propisa.

Svakom župnom i dušobrižnom uredu bit će dostavljena »Uputa o svetoj glazbi i svetoj liturgiji«, da se prouči i u život provede.

»Liturgija daje značajno obilježje čitavom današnjem životu Crkve, pače i čitavom religioznom nastojanju«.

(Pio XII)